

Pokoj a dobro

Katolícky časopis farnosti Markušovce

Založené 1999

Číslo 4 | Ročník 5 | September 2003

Korene rodu
Mariássyovcov

Strana 3

Učiteľské povolanie
- škola lásky

Strana 6

Rolling Stones
versus
Svätý Otec

Strana 10

Posledný deň prázdnin

Snímka: P. Hamrák

Ježiš - večný zdroj

A máme tu koniec leta. Prázdninám sme zamávali a dovolenkám tiež. A tak do bronzova opáleni a plni energie pokračujeme v ďalšom žití. Sme o niečo múdrejší, skúscenejší a o zopár korunkiek ľahší. Nahrali sme novú silu a chut' zápasí s problémami každodenného života. Aspoň na krátke čas sme svoj každodenný stres vymenili za chvíliku oddychu a pokoja. Nejak totožto k nášmu životu patri to letné, aspoň týždňové, sladké „ničencrobenie“. Niektori z nás výcestovali za hranice všedných

dni, niektorí zostali doma. V každom prípade sa všetci aspoň na malú chvíľu zbavili svojho stereotypu a robili veci, ktoré k dovolenkovému lečeniu patria. Pokoj a pohoda sú asi najčastejšie používané výrazy práve v súvislosti s dovolenkou. A ak sa k tomu pridajú dobrí priatelia, dobré jedlo a super počasie, tak môžeme hovoriť o dokonalej dovolenke. Dobré však všetci vieme, že tam, kde pookreje telo, nemusí pookriať aj naša duša. Ale naopak však platí, že ak pookreje duša, tak aj naše

telo je nejaké veselšie a aj ťažké problémy ľahko a v pohode zvládame. Preto by sme sa mali snažiť v prvom rade nasýtiť svoju dušu a až tak svoje telo. To sa nám však veľmi nedá. Každý z nás je iný, každý má iný zdroj energie. Niekoľko naplní rodina, priatelia, inčho práca. Dovolenim si však tvrdíte, že jeden zdroj - stále nabíť a nikdy nekončiaci - máme všetci spoločný. Ten pracuje aj keď my spíme. Stojí blízko nás aj vtedy, keď sa tvárimo, že ho k životu vôbec nepotrebuje. Je stále s nami. Len

čaká, kedy mu otvoríme svoje srdce a naplní nás svojou pozitívnu energiou. Ježiš Kristus - večný zdroj energie.

Na to, aby sme sa po dovolenke a prázdninách naplno zaradili do pracovného tempa budeme potrebovať veľa sily a energie. A tak každému z vás prajem, aby ste či už doma alebo v práci čo najviac čerpali z tohto nikdy nekončaceho zdroja. Čo najviac! Pre každého je totiž dosť, z tohto nikdy neubudne. A verie mi, oplatí sa!

- Mária Krotká

Editorial

Milí čitatelia!

Uhorkovú sezónu máme už za sebou. Dúfam, že ste si počas dovoleniek a prázdnin oddýchli a načerpali nových sôl. A možno, že niektorým z vás zíšlo na um, že sa odhadliat dát zopár svojich myšlienok na papier a napišete nám do našho farského časopisu. Všetky príspevky, ktoré nám doposiaľ dosli, nás naozaj potešili, aj keď nie všetky boli uverejnené. Sú zatiaľ archivované. No nie všetko sa však dôvod zverejniť. Niežeby príspevky nemali svoju hodnotu. Lenže aj na uverejnenie platia určité pravidlá. Jednako to, že článok musí splňať kritériá žánru a tiež to, aby sa jeho uverejnením neporušili pravidlá Kódexu novinárskej etiky Slovenského syndikátu novinárov. Kto sa o túto oblasť zaujima, odporúčam knihu Andreja Tušera: *Ako sa robia noviny* (Vydavateľstvo SOFA, 1999, Bratislava). V tomto príspevku spomeniem dve etické pravidlá: 1. Neprebera sa z publikácie bez odkazu na pramen. 2. Nepostupuje sa na uverejnenie svoje dielo súčasné viacerým redakciám. (str. 163) Snáď na dovyššenie. Je nielen smutné, ale aj odvážne poslat básničku známeho autora a podpišať sa svojím menom. Totiž redakcia nie je detektívna kancelária, aby redaktori pátrali po tom, či je to pôvodné dielo alebo nie, zvlášť vtedy, keď ide o menej známu tvorbu. Tak ako vy, piatelia, máte

k nám dôveru, máme ju aj my voči vám a veríme, že ste k nám sctízni. A po druhé – hoci my nevypláčame honoráre za uverejnenie, pretože jednako na to nemáme finančie a jednako naše poslanie spočíva v niečom inom, tak sa nepatri, aby vás prispievok, ktorý sme uverejnil, bol publikovaný vo viacerých periodikách bez toho, aby bolo uvedené, že prvýkrát mu dal priestor naš časopis. A teda takému článku chýba na konci poznámka, odkiaľ je prevzatý. Aj s takýmto prípadom sme sa stretli. A ešte k pôvodnej tvorbe. Všetky príspevky nás poučia. No najviac tie, ktorími ste autormi vy. Teda neprevzaté z iných časopisov, novín alebo internetu. Naš farský časopis chce poskytnúť priestor tým, ktorí chcú piat a vedia piat, no žiaľ nemajú možnosť uverejnenia. A okrem toho pôvodná tvorba prezradi i to, že žijeme v živej farnosti, kde sa tvorí.

Milí čitatelia! Príala by som si, aby ste tieto informačné riadky prijali ako novú skúsenosť. Chápem, že nie každý pozná novinárske pravidlá. Aj my, laicki novinári, sa len učíme od profesionálov. Preto považujem za správne, keď sa navzájom podelime o skúsenosti a informácie.

Prajem vám veľa dobrých a pekných myšlienok a nápadov, ktoré dokážete dať na papier a podeliť sa s nimi s ostatnými čitateľmi.

Monika Hodnická

Vydáva Rímskokatolícky farský úrad Markušovce pre farmaf Markušovce o filiálky Teplička, Pod Teplička a Lieskovany. Zodpovedná redaktorka: Mgr. Monika Hodnická. Redaktori: Cyril Hamrák, MUDr. Mária Krotká o extermist. Fotograf: Peter Lazar. Sedzba a grafická úprava: Ing. Peter Hamrák. Technické sprovozovanie: Slnko, Juhodné 3550, 058 01 Poprad. Jožková spolupráca: Mgr. Dagmar Repaská. Cenzor: Doc. ThDr. Ján Duda, PhD., Imprimatur: Prof. ThDr. František Tondra, spišský diecézny biskup, BÚ 16.2.1999, č. prot. 113/99. S povolením OÚ, odbor školstva a kultúry v Spišskej Novej Vsi, reg. č. 2/99. Náklad 500 kusov. Adresa redakcie: Rím. kat. farský úrad, Michalská 52, 053 21 Markušovce. E-mail: info@pokojadobro.sk. <http://www.pokojadobro.sk>. Nepredajné. Redakcia si vyhľaduje právo upravovať príspevky. Nevyžadané rukopisy nevracame. Uzávierka budúceho čísla: 10.10.2003

Program apoštolskej návštevy Jána Pavla II. na Slovensku

11. september 2003

Príchod do Bratislavu. Návšteva katedrály sv. Júana Krstiteľa v Trnave. Modlitby so Sväтыm Otcom.

12. september 2003

Sv. omša v Banskej Bystrici na Námestí SNP.

13. september 2003

Sv. omša v Rožňave v prírodnom amfiteátri pod Rákosom.

14. september 2003

Sv. omša s blahorečením biskupa Vasiľa Hopka a sestry Zdenky Schelingovej v Bratislave – Petržalke.

Z knihy *Apoštol národov 20. storočia*, Dobrá Kniha

Životné kroky Jána Pavla II.

Vlastným nemom Karol Wojtyla. Narodil sa 18. mája 1920 vo Wadowiciach (arcidiecéza Krakov). 1. novembra 1946 ho vysvätil na knaza krakovský kardinál Adam Sapieha. V rokoch 1946-48 študoval v Ríme u Dominikánov. V rokoch 1948-51 pôsobil ako kaplán vo farnosti Niegoszowice. Potom pôsobil v Knazskom seminári v Krakove a na Katolickej univerzite v Lubline. Prednášal filozofiu. 4. júla 1958 ho pápež Pius XII. vymenoval za titulárneho biskupa ombrijského a pomocného biskupa krakovského. Biskupskú vysviacku príjal v nedele 18. septembra 1958 (svätitelom bol krakovský apoštolský administrátor arcibiskup Bazík, spolušvätiteľmi biskup z Opola Mons. Jop a biskup z Vroclavi Mons. Kominek) v Krakovskej katedrále. 15. júna 1962 umrel náhle na infarkt apoštolský administrátor Krakovskej arcidiecézy. 16. júla 1962 Krakov-

ská kapitula zvolila za kapitulného vikára mladého Karola Wojtylu. Pápež Pavol VI. ho 13. februára 1964 vymenoval za krakovského arcibiskupa (nemal ani 44 rokov). Svojho úradu sa ujal 8. marca 1964. 26. júla 1967 Karola Wojtylu na konzistoři vo Vatikáne kreoval kardinála Svätej Rímskej cirkvi. Po smrti Jána Pavla I. kardinál Wojtyla 14. októbra 1978 spolu s ostatnými kardinálmi vstúpil do konkláve, ktoré malo zvoliť nového pápeža. Po dvoch dňoch 16. októbra 1978 o 16.00 hodine vystúpil z komina Sixtinskej kaplnky biely dym – neklamný znak, že nový pápež je zvolený. O dve hodiny neskôr vystúpil na balkón baziliky sv. Petra kardinál Pericle Felici a oznamil meno nového pápeža. Stal sa ním krakovský arcibiskup Karol kardinál Wojtyla, ktorý si zvolil meno Ján Pavol II. Stal sa 263. nástupcom sv. Petra.

-jd-

Korene rodu MARIÁSSYOVCOV

Počiatky rodu a zakladanie osád

Predpokladá sa, že rod založil v roku 1059 Mikuláš I. z kmeňa Leheol a stal sa tak praočom rodu. Jeho rodina najpravdepodobnejšie prišla na Spiš cez Gemer z dolného Maďarska. Avšak prvým, ktorý sa z rodiny objavuje na lavišku dejín Spiša, je Gál zo Žiba. Od neho stále a neprerušene žije na Spiši rodina Mariássyovcov alebo aspoň jej časť.

V 13. storočí Batiz, syn Marka I. a vnuk Gála, dostal od kráľa Bela IV. za svoje chrabré činy ako odmenu neobývaný les medzi riekom Poprad a Véres pod Tatrami. Tu v roku 1290 založil obec Batizovce. Batiz a jeho spoločníci pokračujú v zakladaní nových usadlostí. Založili Veľký Slavkov, Matejovce, Malú Gelnicu, Tepličku, Svätý Peter a ďalšie. V tom tom storočí Markus, zvaný Mariáš, brat Batiza, založil Markušovce. Od Markušovcoviec si rodina odvodila aj názov: Mariássy z Markušovce (Mariássy de Markusfalva). Táto obec sa stala cez dlhé storočia rodinným sídlom rodiny Mariássyovcov.

Erb rodiny Mariássy
Štátny oblastný archív
v Levoči

Pramene dosvedčujú, že začiatkom 14. storočia (roku 1324) Mariássyovci osidlili časť Spišskej župy. Avšak rodina vlastnila majetky nie len na Spiši, kde mala 33 osád, ale aj majetky v Gemerskej župe (napr. hrad Brzotín a v roku 1290 postavili hrad Krásnu Hôrku) a Šarišskej župe (8 osád).

Rozvoj baníctva

Rodina Mariássy sa starala aj o rozvoj banského priemyslu. Prišli na to, že spišské hory a doliny sú bohaté aj na nerasy. V roku 1334 dostala rodina od kráľa Ladislava tzv. kutacie právo (banské právo). Preto mohli otvárať bane na zlato, striebro. Časť z toho si mohli ponechať a časť odvádzali kráľovi ako dane. Na základe tohto tu v 14. storočí bol čuľý obchod, fungovali trhy a colnice, kde sa vyberalo clo. V roku 1345 kráľ Ladislav kvôli zlým cestám k banským usadlosťiam dal preložiť kráľovskú colnicu na rodinný pozemok Mariássyovcov do osady Goldbach. Takto umiestnenia colnice na súkromný pozemok poznáme z dejín stredoveku len v dvoch prípadoch a aj to obidva len na základe kráľovského povolenia.

Hrad v Markušovciach

Do histórie rodu sa významou miere zapísal Mariássy Štefan I. Bol vychovávateľom syna Štefana Zápoľského, veliteľom Šarišského hradu, podžupanom, Šarišským i spišským hlavným kapitánom. Bol to on, ktorý dal koncom 14. a začiatkom 15. storočia opevniť a prestavať rodinný

Epitaf Štefana Mariássyho

hrad na kopci nad Hornádom v Markušovciach.

Po bitke pri Moháči sa Uhorsko roztrhlo na dve časti: Mariássyovci stáli na strane kráľa Zápoľského a Levočania na strane Habsburgovcov. Žiaľ, po prehranej bitke sa rodina ocitla v pozícii nemajetných. V roku 1527 Levočania napadli Markušovce, hrad obsadili, vykradli a vyplienili. Až po roku 1547 za Pavla Mariássyho bol hrad opravený, prestavaný a dostal renesančnú podobu.

Vyššia škola

Už spominaný Pavol Mariássy založil na hrade Vyšiu zemiansku školu, na ktorej sa vyučovalo v rokoch 1567 až 1679. Vyučovacím jazykom bola aj slovenčina. Za učiteľov povolal Pavol Mariássy tých najlepších pedagógov: istého učiteľa Kráľa z Rožňavy, Duhona

z Liptova, Grunela z Brczna a iných. V tomto období sa istý čas na hrade v Markušovciach zdržiaval aj Ján Amos Komenský. Podľa archivných záznamov, do tejto školy mohli chodiť aj deti miestnych obyvateľov.

Protihabsburské povstania

17. storočie prinieslo populárny rozmach rodiny. V tom čase majú Mariássyovci vo Viedni na kráľovskom dvore povest rebelantov, čo im spôsobilo nemálo neprijemnosti. Odklonili sa totiž od kráľa a priklonili sa k sedmohradským kniežatám. Už v roku 1639 sa František Mariássy dostal do služieb kniežaťa Rákoczyho. Do tohto obdobia spadá aj výstavba renesančného kaštieľa v Markušovciach.

Mariássyovci sa zapojili aj do povstania proti kráľovi,

ktoré viedol knieža Tókoly a neskôr František Rákoczy II. V tom čase sa viaceri členovia rodiny vyznamenali. Iní členovia rodiny v bojoch padli.

Dardanely

Po satmárskom mieri nastal čas pokoja a rodina sa venovala vlastnému životu. V roku 1724 Máriássyovci zožbierali a usporiadali rodinný archív zhromaždením starých dokumentov a listín, ustanovili rodinnú radu, dali zhotoviť mapy rodinných majetkov na Spiši. Venovali sa aj prestavbe a úprave kaštieľa v Markušovciach. Máriássy Farkaš II. pri kaštieli vytvoril prekrásnu záhradu s fontánami, okrasnými drevinami, sochami. Tiež dal postaviť prekrásnu štýlovú barokovú stavbu s nádhernými maľbami, ktorú dnes poznáme pod názvom Dardanely. Je to ozajstný klenot záhrady kaštieľa.

Významné osobnosti rodiny

Z významných osobností 18. storočia sa žiada spomenúť Alexander Máriássy, titulárny biskup a spišský prepošt. Máriássy Farkaš I. bol spišským podžupanom a Máriássy Andrej IV. bol generálmajorem a vyznamenali ho rytierskym krížom Rádu kráľovnej Márie Terézie a veľkokrižom ruského Rádu sv. Anny. Iní členovia rodiny zastávali funkcie poslancov uhorského snemu, spišských županov, podžupanov, právnikov, profesorov.

Aj 20. storočie prinieslo rodu určité významné postavenie. Bratia Ján a Peter Máriássy boli Rimom inaukturovaní v roku 1999 za čestných členov Rádu maltezskej rytierov.

RNDr. Janka Máriássyová,
Košice

LITURGICKÉ OKIENKO

Liturgia hodín - Breviár

Ked' berieš do rúk breviár

Hladí na teba Kristus a očakáva, že sa budeš modliť s Ním k Otcovi. Hladí na teba svätá Cirkvena súsošia ranami, bolestami a utrapiami, nádejami a plánmi. V tej chvíli ty zastávaš jej vec pred Bohom. Hladia na teba zástupy hrievníkov, chorych a trpiacich. Hlyasy z očistcových plameňov volajú: „Modlite sa, bratia a sestry.“ Hladia na teba robotníci vo vinici Pánovej a tiež riečníci ľudia pri svojich prácach a slúroslach prosia: „Zastávaj dobre našu vec pri Božom tróne.“ Pozorujú sa anjeli a svätí a majú jedinú túžbu: aby tvóra modlitba oslávila Boha.

Tento krátky úryvok o liturgii hodín som našiel vo svojom novom breviári, ktorý som dostal pred diakovskou vysviackou. Každý z nás vie, že knáz a rehoľníci sa dennodenne modlivojú modlitbu liturgie hodín. Je neodmysliteľným znakom či symbolom knázstva. Ked' sa zobrazuje knáz, častokrát drží v rukách malú, hrubú knihu – breviár.

Pôvod a základ liturgie hodín sa odvádzia od samotného Krista, ktorý sa často modlieval sám i spoločne. Modlitba sa stala dušou jeho poslania. Z Písma vieme, že sa modlil za seba, za učenikov, za tých, čo uveria, za všetkých ľudí. Modlitba apoštolov a prvotnej Cirkvi ho nasledovala. Svedčia nám o tom Skutky apoštolov: „Výtrvalo sa zúčastňovali... na lámání chleba a na modlitbách.“ (Sk 2,42) Apoštoli nám vo svojich listoch zanechali chvály a vdaky, ktorými sa prihovárali Bohu. Niektoré z nich sa prevzali do liturgie hodín a používajú sa dodnes. Sú to tieto: O Bohu Spasiteľovi (Ef 1,3-10); O Kristovi prvorode-

nom (Kol 1,12-20); O Kristovi, ktorý sa ponížil (Flp 2,6-11); O dobrovoľnom utrpení Krista (1Pt 2,21-24). Zo zjavenia sv. Jána sa používajú tieto texty: O Baránkovej svadbe (Zjv 19, 1-2, 5-7); Hymnus vykúpených (Zjv 4, 11; 5, 9, 10, 12); O Božom súde (Zjv 11, 17-18; 12, 10b-12a). Celú štruktúru liturgie hodín tvoria texty Svätého pisma. Sú to žalmi, hymny, chválospevy a čítania z Nového a Starého Zákona. Biblické čítania obsahujú perikopy z dejín spásy od Vtelenia po Turice. Doplňajú omšový lekcionár. Okrem čítani zo Svätého Pisma sa v nej nachádzajú aj úryvky z cirkevných dokumentov, životopisov svätých a ich teologických diel. Patristické obsahujú vysvetlenia a homilie na biblické texty od cirk. otcov a cirk. učiteľov. Hagiografické obsahujú výňatky o živote svätého alebo časti z jeho duchovných spisov.

Štruktúra liturgie hodín je nasledovná: celá modlitba počas dňa sa začína invítatiom. Kladie sa buď pred posvätné čítanie alebo ranné chvály, podľa toho, ktorou liturgickou modlitbou sa deň začína. Po ňom nasleduje posvätné čítanie, ale môže sa modliť kedykoľvek počas dňa. Nasleduje modlitba ranných chváľ, modlitba cez deň a modlitba večerných chváľ. Celý deň uzatvára modlitba pred spánkom kompletórium.

O podstate liturgie hodín nám hovoria cirkevné dokumenty II. vatikánskeho koncilu *Sacrosanctum concilium* a Všeobecné smernice liturgie hodín. Liturgia hodín je verejnou modlitbou Cirkvi. (SC 84) Ten, kto sa modli liturgiu hodín, stojí pred Božím trónom a oslavuje Boha v mene celej Cirkvi a celého sveta. Jej cieľom je chváliť a oslavovať Boha, vyprosovať potrebnú milosť

a posväčovať celý priebeh dňa i noči. (SC 100) Cirkvena v liturgii hodín ustanovenie počúva Boha, ktorý oslovouje svoju Cirkvenu. Všeobecné smernice liturgie hodín nám hovoria, že túto pieseň chvály priniesol na zem Ježiš Kristus. Cez liturgiu hodín chce Ježiš Kristus spojiť ľudí so sebou i medzi sebou navzájom. Kódex kanonického práva o nej hovorí, že liturgiou hodín sa neustále oslavuje Boh a vyprosuje spásu. (Can. 1173) Čo uskutočňuje Cirkvena v tejto modlitbe, je jej knázstvo hierarchické i všeobecné knázstvo je na sprostredkovávanie Božej milosti Posväčuje tých, čo sa modlia a za koho sa modlia, ako aj posväčuje ľudov. Je zdrojom nábožnosti a pokrmu pre osobnú modlitbu. Diakoni, knáz, biskupi majú za povinnosť modliť sa ju denne a celú. Veriaci, ktorí prejavia záujem, aspoň ranné a večerné chvály a kompletórium.

Teológia liturgie hodín. Jej cieľom je plniť Pánov príkaz, že sa stále treba modliť, vzdávať chválu Bohu Otciu za Ježiša Krista v Duchu Svätom a prosiť za spásu sveta. Modlitbou liturgie hodín sa napájame aj na nebeskú liturgiu. Pieseň chvály sa v nebi spieva cez celú večnosť. Ježiš Kristus ju v čase priniesol na tento svet ako najvyšší veľknáz. Cirkvenu ju vytrvalo a verne spieva cez tolké storočia, no zároveň jej pridáva obdivuhodné a rozmanité potreby. Liturgia hodín prešla mnohými zmenami a liturgickým vývojom. Prvý breviár vydal Pius V. v r. 1568 ako výsledok tridentského snemu. Potom ju mnohokrát upravovali nasledujúci pápeži. Dnešnú podobu dostala po Druhom Vatikánskom koncile. V r. 1970 novú podobu breviára podpisal Pavol VI.

Cyril Hamrák

STREDOVEKÝ KLÁŠTOR MINORITOV V LEVOČI

„Pred 11 rokmi sa zrodila nová škola. Z hŕstky nadšencov - žiakov i učiteľov - bez vlastných priestorov, pred zvedavými i začudovanými pohľadmi mnohých ľudí vykročila na svoju cestu...“

(Mgr. Anna Špesová, riaditeľka školy)

Záchranný archeologický výskum v priestoroch stredovekého kláštora minoritov v Levoči realizovaný v rokoch 1992 - 1996, bol využívaný rekonštrukčnými prácam a adaptáciou kláštora pre potreby Gymnázia sv. Františka Assiského. Rekonštrukčné práce boli vynútené aj devastáciou objektu v súvislosti s jeho predchádzajúcim nevhodným využitím a nevhodnou údržbou.

Kláštor spolu s kostolom patril pôvodne reholi menších bratov konventualov, ktorí sú u nás známi ako minoriti. Pôvod odvodu od svojho zakladateľa sv. Františka z Assisi. V krátkom čase sa usadili vo viacerých mestách, kde založili rehoľné domy. Prichod minoritov do Levoče súvisí so zvyklosťou minoritov usadzovať sa v mestách a poslania pôsobiť prostredníctvom chudoby. Väčšina historických údajov o minoritoch v Levoči sa nezachovala. Stalo sa tak hlavne pre časte požiare mestá. Pri jednom z nich vyhorel aj mestský archív. V 14. storočí sa s výstavbou kláštorného Kostola sv. Ladislava skončilo. Minoriti sa zaobecali najmä pastoráciou slovenských veriacich v Levoči. Kláštor minoritov využíval aj v stredoveku obvyklé azylové práva. Nebolo napríklad možné prenasledovať zločinca, ktorý sa dal pod ochranu kláštora. Požiare mestá v rokoch 1431 a 1485 postihli pravdepodobne aj kláštor. Zlý stavebno - technický stav začiatkom 16. storočia si vyžiadal rekon-

štrukčné práce väčšieho rozsahu, ktoré vykonal mestský staviteľ Melchior Messincloher, svokor Majstra Pavla. V roku 1544 minoriti opustili Levoču. Príčinou ich odchodu bola akisia reformácia, ktorá sa v meste presadila v tom istom roku. Kláštor s kostolom prevzalo do vlastníctva mesto. Prestal plniť svoju pôvodnú funkciu a v nasledujúcom období bol využívaný prevažne na hospodárske účely. Nevhodné využitie, požiare v rokoch 1599 a 1631 a zanedbaná údržba boli príčinou jeho chatrného stavu v roku 1671, keď bol odovzdaný jezuitom. Jezuiti po prechodných problémoch spojených s rekatolizáciou a nečistými pomermi v krajinе začali v roku 1677 rozsiahlu prestavbu kláštora, ktorá bola ukončená v deväťdesiatych rokoch 17. stor., a radikálne zmenila pôvodnú dispozíciu kláštora. Po zrušení rádu jezuitov v roku 1773 prešiel kostol do štátnej správy. V r. 1776 kráľovské nariadenie určilo nový študijný poriadok pre stredné školy, na základe ktorého vyučovanie na gymnáziu prevzali minoriti. Vyučovanie prebiehalo za podpory štátu. Škola sa stala Kráľovským vyšším gymnáziom. Neskor bol minoriti v prof. zborze nahradzovaní civilmi. Bitie palicou bolo zakázané. Nariadením Jozefa II. bola na gymnáziu zavedená vyučovacia reč nemecká. Po smrti Jozefa II. sa vyučovacou rečou znova stala latinská. V r. 1790 sa začínala vyučovať v maďarčine.

V r. 1802 pridelili gymnázium premonštrátom. Oni ho prevzali v r. 1810 a vyučovali na ňom do r. 1851. V tom istom roku prešlo do priamej správy spišského biskupa.

V r. 1913 bolo dokončené terajšie gymnázium na mieste časti starého gymnázia a niekoľkých mestských domov.

V r. 1918 prestalo byť gymnázium kráľovské a katolické. Stalo sa československým reálnym gymnáziom.

V r. 1939 J.E. Ján Vojtaššák dal kláštor s kostolom rekonštruovať. Nechal vyhľadovať naštvabu druhého poschodia a kláštor prenechal jezuitom, ktorí tu zriadili internát a malý seminár.

Po nástupe totalitného režimu slúžila budova ako internát pod štátnej správou. Po r. 1989 padol totalitný režim.

V školskom roku 1991/1992 J. E. Prof. ThDr. František Tondra, spišský diecézny biskup, zriadil štvorročné cirkevné Gymnázium sv. Františka Assiského. V školskom roku 1997/1998

bolo zriadené 8-ročné gymnázium so zamenaním na výučbu cudzích jazykov.

V súčasnosti navštevuje školu 390 žiakov a ich život je náozaj pestrý. Začiatky školského roka patria duchovnej obnove študentov aj učiteľov. Počas roka sa stretnávame pravidelnne každý druhý týždeň v gymnáziálnom kostole pri sv. omši. Ale samozrejme, nielen duchovné aktivity vyplňajú náš program. V mimovyučovacom čase sa študenti zapájajú do súťaží, zúčastňujú sa kultúrnych podujati a divadelných predstavení, organizujú akadémie a večierky. Veľkej obľube sa tešia aj kurzy spoločenského tanca, plavecký a lyžiarsky výcvik.

Mladé talenty sa môžu realizovať a rozvíjať v rôznych krúžkoch.

V súčasnosti sa táto škola teší obľube u mladých nielen pre neopakovateľnú atmosféru a prijemné prostredie, ale najmä pre ducha, ktorý vladne medzi žiakmi - ducha vieri a nábožnosti.

Lucia Hudáková
Zdroj: archív školy

*M*ili čitatelia, ak sa spojí návšteva krásneho rodného kraja s objavovaním krás ľudskej duše, môže vzniknúť aj takýto zaujímavý rozhovor, ktorý pripravila Adriana Lazarová. Ide o jej rodáka, p. Františka Babíara,

pre ktorého je názov nášho časopisu – františkánsky pozdrav Pax et Bonum veľmi blízky. Nielen preto, že sv. František z Assisi je jeho osobným patrónom, ale vyučoval dokonca na Gymnáziu sv. Františka z Assisi v Žiline.

ktoré zriadila Kongregácia školských sestier sv. Františka roku 1991. Vďaka tomu sa mohol aj prostredníctvom praktického života sestier v komunité bližšie zoznať s františkánskou spiritualitou.

Učiteľské povolanie - škola lásky

Aký je váš vzťah k Bohu? Ako sa začal prehľbovať váš vzťah k Bohu?

Mám to šťastie, že som vyrastal v kresťanskej rodine, ktorá prakticky žila svoju vieru. Dodnes si živo premietam liturgiu cirkevného roka mojich deťských rokov – aj s takými obradmi, ako je napríklad požehnanie ozimín. V istom zmysle som takto celkom prirodzené, spontánne začal žiť životom viery, príčom veľmi silný a sugestívny vzor i oporu som mal v milujúcej a milovanej mame, jednoduchej dedinskej žene, ale nesmierne múdrej, hľbokej, nábožnej, pracovitej a citlivej. Prehľbovanie viery je podľa mňa procesuálna záležitosť a prípady radikálneho zlomu, akého svi osobného damasku nie sú typické pre duchovný život. Skôr každodenné úsilie, sprevádzané milosťou a požehnaním. Ako každodenný chlebik. Ak človek úprimne túži po prehľbovaní viery, prosí o to a robi hoci drobnučké kroky. Boh sa ako vždy postará aj o napĺňanie tejto túžby. V čase i prostriedkami. Má spôsob aj na taký tvrdý a komplikovaný orech ako som ja. On najlepšie vie, koľko starosti mu robím. Jednako chcem podčiarknuť význam istých „navštívení“, a zaklopaní, na ktoré však človek môže reagovať protichodne. Mám na mysli krízy a utrpenia v celej štruktúre osobnosti: telesnej, duševnej i duchovnej. Čež ne sa mi Boh pravidelne pripomína a upozorňuje ma, že čosi nie je v poriadku, že napriek všetkým ohraničeniam čaká odo mňa viac a verí, že sa toho aj dočká. Ved je so mnou. Na tomto mieste musím zdôrazniť, že ide o požiadavku viery, ktorá žije skutkami. A tak vstávam s križom i križíkmi sa vlečiem ďalej, najmä keď oči sa už častejšie upierajú na Golgotu.

Ste autorom článkov uverejnených v Katolíckych novinách. Kedy ste prispievali aj do Serafínskeho sveta. Čo bolo podnetom na písanie?

Priznávam sa, že verše som začal písat po päťdesiatke a poviedky po šesťdes-

siatek. Predtým som napísal zopár úvah a rečí, ktoré mali priležitosťný charakter. Jednoznačne však vyhlasujem, že sa nepokladám za toho, čo piše. Bytosťne si totiž uvedomujem, že ak predsa niečo napišem, je to milosť, dar. Tým nechcem povedať, že u profesionálov nejde o to isté. Pán ma pocil týmto darom a chce, aby som občas, keď mi

Ak človek úprimne túži po prehľbovaní viery, prosí o to a robi hoci drobnučké kroky, Boh sa ako vždy postará aj o napĺňanie tejto túžby. V čase i prostriedkami.

dá, jasné vnuknutie niekedy takmer slovne sformulované, niečo napísal na jeho oslavu a na povzbudenie iných. Keď som niekedy na začiatku svojich literárnych pokusov dal prečítať niektoré texty priateľom rovnakej „krynej skupiny“, povzbudili ma, že sice nejde o nejaké „nobelovky“, ale ich oslovojú, a preto by som mal niečo podniknúť, aby si ich aj iní mohli prečítať. A tak som sa osmelil a poslal som niektoré ukážky do rôznych kresťanských periodík. Ešte predtým som publikoval úvahy v Učiteľských novinách, kde mi vyšiel aj krátky medailónik s niekoľkými ukážkami z poézie. Vtedy som sa vyznal, že moje texty vznikajú ako isté osobné meditácie pri príprave na vyučovanie a pri plnení povolania. Čoskoro sa ich poslanie rozkošatilo. Niektorími aktuálnymi básňami modlitbového charakteru sme spestrovali liturgiu žiackych sv. omší najmä v čase ticha po sv. prijímaní, keď sme aj touto formou chečeli dať podnet na živší rozhovor s prijatým Ježišom. Prvé texty sa teda

točili okolo školy a jej života v mnohorakých dimenziah. Až neskôr som sa pokúsil o univerzálniejsi prienik do ľudskej duše, jej bohatých a jedinečných skúseností, osudov, do jej cest a poznania. Učiteľské povolanie, ale aj peripetic vlastného života mi „prihrali“ mnoho vzácneho materiálu, ktorý ma neraď aj v noci budí a ponúka priležitosť. A tak poslušne vstávam a poná kam ruku ozajstnému Autorovi, ktorý riadi aj tieto riadky. Takže témy klop prosia, zobúdzajú a ja sa usilujem poslušne a pokorne spolupracovať prosiac o svetlo zhora.

Kto je vaším najobľúbenejším svätcom a prečo?

Tu by som mal byť opatrny, aby som si nerozhneval nebo. Naocaj som úprimný, ak tvrdím, že sympatizujem s celým spoločenstvom svätých. Keď som v úzkych „bombardujem“ celé nebo, prosím o pomoc blahoslavených, kandidátov oltára, ba aj duše v očistci, pričom im slabujem revansh. Jednako častejšie sa obraciám na sv. Augustína, Tomáša Akvinského, Jána z Kríza, Alfonza z Liguori, Jána Bosca, Terézia z Lisieux, Máriu Goretti, Pia, Editu Steinovú Faustinu ... a na anjelov. Ale ako by to bolo, keby mojim svätcom neboli môj patrón, - sv. František z Assisi. Odmala som pokladal za prirodzené a samozrejmé, že v prvom rade jeho mám milovať, uctievať a prosiť. Podotýkam, že som s tým nikdy nemal fažkosti. Naopak, čím som starší, tým viac sa k nemu viniem. A on mi to mnohonásobne odpláca. Najmä po návštive Assisi, kde sme mali vynikajúceho sprivedodcu, vášho rodáka, pátra Mateja Ovčárika. No a po Františkovi je to sv. Terézia z Lisieux. Pod jej ochranu ma zverila moja mama. Od narodenia. Každému z detí našla ešte akéhosi náhradného patróna. Ku všetkým sa modlila za každého z nás osobitne. Dozvedel som sa to od nej, až keď zomiera. Ako ju nemilovať zvláštnym spôsobom - aj pre túto spomienku.

S pátom Matejom po návrate z Assisi v jedálni kláštora v Trnave

Snímka: archív autora

Povedzte nám niečo o vašom povolani a o vzťahu k nemu.

Som dôchodca a je mi dobre. Veselo si „dôchoduju“. Ale pravdepodobne by som takisto odpovedou asi neuspokojil. Predsa však sa odrazim od toho, že už šesty rok som dôchodca. Vyštudoval som slovenský jazyk a dejepis na niekdajšej Filologickej fakulte Vysokej školy pedagogickej v Prešove. Od roku 1959 som učil v rozmanitých stredných školach v Žiline. Napriek tomu, že som ľimi rád učil a venoval sa mládeži, rámci rôznych kultúrnych aktivít aj mimo školu, nepatrím k tým, čo vyhľadujú, že byť ešte raz po maturite, znova by si vybrali len a len učiteľské povolanie. Viem si predstaviť seba aj v inom povolani. Najmä dnes, keď vnútorná sloboda nie je problémom. Za mojich tinejdžerských čias bola zložitejšia situácia. Dnešní študenti si už nedokážu predstaviť, za akých podmienok študovala mládež z roľníckych rodín v 50. rokoch minulého storočia. Overil som si to. Učiteľské povolanie za totalitného systému, presnejšie jeho uskutočňovanie je rovnako vzdialé a nepochopiteľné dnešným mladým ľuďom. Možno práve zodpovednosť za stvárňovanie osobnosti mladého človeka viedla viacerých vtedajších pedagógov k tomu, aby napriek šikanovaniu a svetonázornej diskriminácii s plným nasadením vykonávali svoje povolanie. Aj ja som napriek všetkému prilipol k tomuto

poslaniu. Štúdium ľudskej duše, jej mnohorakosti a jedinečnosti, hľadanie osobitej cesty ku každému študentovi bol nielen dobrodružné, ale pre všetkých obohatujúce. Nútilo ma rást vedno s mladými, duševne nezostarniť, zaujímať sa o aktuálne problémy príomnosti, byť tolerantným, mať úctu ku každému, rešpektovať jeho slobodu.

Učitelia, modlite sa za žiakov, žiaci, modlite sa za učiteľov, aby ste sa nestali súpermi, ale láskovými spolupracovníkmi!

Učiteľské povolanie stalo sa mi najmä praktickou školou lásky, trpeznosti a obetavosti. Toho, čo dnešnému svetu chýba a bez čoho sa vychovávať a vzdelávať nedá. Občasné zlyhania, lebo aj tak bolo, ma naučili pozývať zvrchovaného Učiteľa za katedru pred zazvonencím. O čo viac som sa usiloval, o to viac som sa presvedčal o pravdivosti Ježišových slov z Jánovho evanjelia „lebo bezo mňa nemôžete nič urobiť“ (Jn 15,5). Cirkevná škola mi pomohla prehľbovať duchovnú zložku prípravy na zvládnutie náročného povolania. Najmä v jeho výchovnej zložke. Odbor-

ná priprava a nepretržitý všeobecný profesijný rast boli totiž samozrejmosťou. Napokon v súčasnosti sa žiaci začínajú profilovať omnoho väčšie ako niekedy a učiteľovi hrozí, že ho môžu kedykoľvek vypískať, ak prešlapuje na mieste. Ak teda odborný rast bol viac-menej samozrejmosťou, výchovná formácia i sebaformácia sa nedoceňovali. A pritom sú východiskom pre všeobecný rozvoj osobnosti. Etos povolania, zodpovednosť za príklad musia lomcovať pedagógom pri každom spýtaní svedomia. Preto do drámy povolania vstupuje duchovná zrelost, využívanie nadprirodzených prostriedkov v každej situácii. Preto aj apelujem: učitelia, modlite sa za žiakov, žiaci, modlite sa za učiteľov, aby ste sa nestali súpermi, ale láskovými spolupracovníkmi na plnení Božieho plánu na tom mieste, ktoré vám určil Pán. Nech vás, vážení kolegovia, netrápi, že nie vždy budete žať ovocie. Úspech nie je v našich rukách. Nech sa teda ani nestane našou starostou. V našich rukách je úsilie a vernosť hlasu svedomia, posilňovaná milosťami, ktoré určite zodpovedajú úloham poslania. Prosme všetci, aby učiteľ prijal žiakov a študentov vedno s ich rodičmi ako dar a v dôvernej spolupráci s nimi pomáhal mladži objaviť ich osobnú charizmu, viedol ich k zodpovednosti za jej priatie, rozvíjanie a naplnenie. Som vďačný Bohu, že použil aj moje ruky na stvárňovanie osobnosti.

Adriana Lazorová

SPOMIENKY NA JÁNA PAVLA II.

V aprili 1990 som v úlohe tajomníka Biskupského úradu doprevádzal otca biskupa F. Tondru v Prahe a Bratislave, ktoré navštívil Ján Pavol II. v úlohe pápeža po prvý raz. Na letisku privítal vzácneho hosta šli len biskupi. Ja som čakal v Katedrále sv. Václava v Prahe, kam mal Ján Pavol II. prísť z letiska. Prilet lietadla a oficiálne prihovory som sledoval z televíznej obrazovky, ktoré boli rozmiešané v katedrále. Boli to dojímavé chvíle. V katedrále som bol vpredu a po prvý raz v živote som videl pápeža naživo. Tam ma po prvý raz chytil za pravú ruku a požehnal ma pápež. Boli to chvíle, na ktoré sa nezabúda. Svatého Otca vital ešte staručký kardinál František Tomášek. Popoluďní slúžil Svatý Otec sv. omšu na Letenskej pláni. Bola tam strašná tlačenica, avšak keďže som sa pohyboval v blízkosti otca biskupa Tondra, mohol som dokonca koncelebроваť na pápežovej omši a sedieť pomerne blízko oltára.

Nocou sme s otcom biskupom cestovali autom do Bratislavu, kam mal pápež prísť na druhý deň. Do Bratislavu sme prišli nad ránom. Spal som asi dve hodiny a potom už sme šli na letisko Vajnory, kam mal priletieť Ján Pavol II. helikoptérou z Velehradu. Pred sv. omšou sa pápež s prítomnými pozdravil a odobral sa do

miestnosti pripravenej pre neho, kde sa obliekol do liturgického rúcha a pripárvil na sv. omšu. V Bratislave sa mi dostala česť, že som počas sv. omše stál tesne za pápežom a podľa pokynov pápežského ceremonára Mons. Piera Mariniho som mu držal misál, z ktorého sa modlil. Mohol som tak zblízka a dlhú dobu pozorne vnímať, ako sa modlí pápež. Naozaj, je to muž hlbokej viery a lásky k Bohu i ľuďom. Po sv. omši zavolal Mons. Dziwiš otca biskupa Tondra a mňa s ním do miestnosti vyhradenej Svätému Otcovi na krátke rozhovor s pápežom. Otec biskup Tondra bol v tom čase predsedom Konferencie biskupov ČSFR. Keď sme vošli, Ján Pavol II. ešte kľačal a modlil sa. Počkali sme, aby sme ho nevyrúšili. Keď skončil Mons. Dziwiš nás predstavil. Potom som ja ostal v úzadi, aby sa pápež mohol porozprávať s otcom biskupom. Keď skončili, poprosil som Svatého Otca, aby vlastnoručne podpísal misál, ktorý som mu pri sv. omši držal. Chápal som, že sa na mňa usmial. Potom vrazil do ruky pero a napísal: Joannes Paulus PP. II. Po rozlúčke sme s otcom biskupom odšli a Svatý Otec odcestoval na letisko a odtaf do Ríma. Podpísaný misál sa nachádza v kaplnke Biskupského úradu v Spišskej Kapitule.

V rokoch 1990-94, keď som študoval v Ríme, som Svatého Otca videl často a pri rôznych príležitostach: generálne audiencie v stredu, modlitba sv. ruženca, audiencie udelené Tribunálu Rota Romana, kde sa s každým prítomným osobne stretol, koncelebrácie stu-

dentov Rímskych univerzít s pápežom v Bazilike sv. Petra a boli ešte aj iné príležitosti. Vždy som pocíťoval jeho hlbokú vieru v Boha i úlohu, ktorú vykonával v úrade najvyššieho veldkňaza.

Počas jeho druhej návštavy Slovenska v roku 1995 som mal na Mariánskej hore v Levoči spolu s Dr. A. Tyrolom a F. Novajovským na starosti zahraničných biskupov, aby sme ich usmernili a poučili o organizačných otázkach. Keď prišiel pápež, ktorý bol ubytovaný v Spišskej Kapitule, vyzeral odpodnutý a svieži. Pozdravil sa s nami, ktorí sme tam boli prítomní a s každým si podal ruku. Žartoval a usmieval sa. V noci pršalo a pápež poznal, že „aspoň je teraz svieži vzduch“. Bral všetko akosi samozrejme, akoby nemal pred sebou nijaké povinnosti (prítom na jeho slovách čakali štátinci i stádisíkové zástupy).

Tohto roku som bol už trikrát v Ríme. Bol som aj na pápežovej sv. omši v Bazilike sv. Petra 6. januára i na prvej generálnej audiencii po Veľkej noci v aprili tohto roku. Aj keď už je poznačený farthou veku, predsa je to ten istý pápež, ktorý nesie svoj úrad so všetkých sil.

Ján Duda

Dnes nám už skôr pripomína Krista pod vrcholom Kalvárie; avšak vždy nám pripomína Krista, lebo je jeho námesníkom na zemi. Stále o ňom platí: „Ubi Petrus, ibi Ecclesia“ (kde je Peter, tam je Cirkven). Aj keď mu už nie je fahko, ale prichádza na Slovensko, až naplnil Kristovo slovo: „Utvrďuj svojich bratov“. Pre nás katolíkov je hoci už telesne zoslabnutý Svatý Otec „skalou, na ktorej Kristus postavil svoju Cirkvenu a pekelné brány ju nepremôžu“.

V mojich spomienkach ostane Ján Pavol II. takým, ako mi najviac utkvel v pamäti: muž v bielem rúchu pohružený do hlbokej modlitby a pápež, ktorý s veľkým zápalom a oduševnením ohlasuje všetkým Kristovo evanjelium. So srdcami Bohu, že aj tohto ročného návštavy Ján Pavol II. na Slovensku obohatí sériu mojich spomienok na tohto pápeža a nepochybujem, že bude aj posilnením mojej viery.

Konkláve

Slovo „konkláve“ pochádza z latinského slova (*cum-clave*: pod kľúčom, teda byť zavorený). Toto slovo sa po prvý raz objavilo v apoštolskej konštitúciu *Ubi periculum* (kde je nebezpečie) pápeža Gregora X. v roku 1274. Tento pápež bol zvo-

lený vo Viterbe (mestečko pri Ríme), kde sa zhromaždení kardináli dlhé mesiace nevedeli dohodnúť, koho majú zvoliť za nového pápeža. Domáčich obyvateľov to už tak nahnevalo a násilím zavreli kardinálov do domu, z ktorého dali dolu strechu, pričom im pohrozili, že ich von nepestia, pokiaľ nového pápeža nezvolia.

Živ, Bože, Otca Svätého!

V týchto časoch, kedy sa na nás závratnou rýchlosťou valia problémy, množstvo informácií, bludné názory, ohlušujúca hudba, skazené reklamné klamstvá, nezmyselné úlohy v práci, rád by som vás vyzval, aby sme sa spolu zamysleli nad tým, čo pre nás znamená príchod Svätého Otca.

S báznou a obdivom sa skládajem pred jeho osobnosťou. Jeho láskavé sloví, hlas, myšlenky ma stále napĺňajú radosťou a dodávajú mi istotu, že Boh je láska a že Ježiš stále žije medzi nami.

„Pán urobil skalou svojej Cirkvi jedine Šimona, ktorému dal meno Peter. Jemu odovzdal od nej klúče, jeho ustanovil za pastiera celého stáda“, uvádzajú Katechizmus katolickej cirkvi. Tento pastier s mocou klúčov, rimsky pápež, posol pokoja a lásky, Ján Pavol II., už po tretíkrát navštívi Slovensko. O tejto udalosti sa veľmi vesa napsalo aj povedalo. Tak ako na „Dom svete, aj u nás, v našej malej krajine, sú ľudia veľmi rozdielni. Ved každý z nás je originál. Verím, že väčšina z nás sa veľmi teší a čaká s láskou a báznou v srdci na Svätého Otca. Je mi však veľmi ľuto, keď počujem aj z úst kresťanov názory, že táto pastoračná návšteva bude veľmi drahá a že to nie je vhodná investícia. Ani všetko zlato sveta nevyváží lásku, akou nás všetkých bez rozdielu miluje Svätý Otec.“

Každý sa svojím spôsobom a podľa svojich možností pripravoval na príchod pápeža. Mladí na svojich stretnutiach, rodiny doma spoločnou modlitbou, čítaním Svätého písma, modlitbou sv.

ruženca, ktorej je venovaný rok 2003. K tejto modlitbe má Svätý Otec obzvlášť silný vzťah. Vyzýva nás, aby sme sa vrátili k osvedčenej a dejinami vyskúšanej modlitbe, v ktorej si pripomíname tajomstvá Kristovho života a jeho matky Panny Márie. Sám Svätý Otec vraví: „Je to nádherná modlitba. Nádherná vo svojej jednoduchosti a hlbke.“

A čo my, Markušovčania? Čo my môžeme ponúknut ako dar na privitanie? Snažme sa žiť tak, ako nás to svojim vlastným príkladom učí Svätý Otec, on je naším učiteľom vicerie. Počúvajme jeho napomenutia, jeho rozhodnutia a v poslušnosti ich prijímajme. Ved jedine on má už spominanú moc klúčov a cez neho aj biskupi a aj naši knás. Len on má právo rozhodnúť, čo bude na našej zemi „zviazané“ alebo „rozviazané“. Svätý Otec nikdy nehlásia tmu a zlo, ale len svetlo, pravdu, život a lásku. Napriek svojmu veku a po mnohých chorobách veľmi citlivu vnima dianie vo svete a pohorovo zaujíma jasné a rozhodné stanovisko Cirkvi voči všetkým otízkam života. Nepozná „zlatu stredného cestu“, po ktorej často kráčame aj my. Napomína nás v duchu Ježišovho učenia. Jasne a zreteľne odsúdil vojnu v Iraku, jasne sa vyjad-

ruje k interrupciám, k homoseksualite... Prečo nad tým toľko „spekulujeme“. Nechajme sa viesť Najvyšším pastierom.

Ludská zloba je veľká. Prejavila sa v mužovi, ktorý 13.5.1981 spáchal atentát na Svätého Otca. Táto udalosť celému svetu vyrazila dych. Každý veľmi dobre pozná kroky Svätého Otca, ktoré vykonal už vyliečený z ľahkého zranenia. Odpustenie. Milosrdenstvo. Čo by sme utobili my?

Pamätam si rok 1979, kedy sa môj starý otec vrátil z Čenstochovej v Poľsku, ktorú vtedy navštívil aj novozvolený prvý slovanský pápež. Najväčšiu radosť sme mali z odznakov s pápežovým portrétom a z vlažiek s farbami Vatikánu. Dedko nám vyrozprával zážitky z cesty a zo stretnutia so Svätým Otcem. Pápež prechádzal veľmi blízko a podal mu ruku. Vtedy ako 5-ročný som si všobec neuvedomoval závažnosť týchto udalostí. Keď som raz neskôr ako študent prišiel domov, vital ma starý otec s Katolickými novinami v rukách. S rozžiarennou tvárou (pred oslavou svojich 80-tych narodenin) mi oznámil: „Na Veľkú noc ideme do Ríma“. Bol to pre mňa veľký zážitok. Najviac

sa ma dotkla križová cesta v Koloseu. I keď po taliansky neviem, prežival som ju veľmi intenzívne. Vyvrcholením bola slávnostná veľkonočná sv. omša a požehnanie Urbi Et Orbi. Živé stretnutie so Svätým Otcom zanecháva nezmazateľnú pečať v srdci.

Vážme si túto možnosť stretnúť sa s ním a využime ju. Zjednoforme svoje srdce s ním. Veľmi vlnivo sledujme celý jeho pobyt u nás a dobre počúvajme slová adresované nám, Slovákom. Modlime sa za neho, ako nás vyzvali v pastierskom liste naši biskupi. Živ, Bože, Otca Svätého, námetníka Kristovho!

Peter Lazor
Snímka: Z knihy Apoštol národov 20. storočia

Kde bol pápež najčastejšie?

Najčastejšie bol v Poľsku (9x). V Česku bol trikrát a na Slovensku dvakrát. V roku 2003 prichádzal na Slovensko tretíkrát. Štefan Senčík o ňom napísal: „Je to muž, ktorý necháva svet na pokoji. Behá po svete a hovorí ľuďom dobrej i zlej vôle, aby nenicili samých seba a aby sa človek človeku stal bratom a láskou bola silnejšia“.

Rolling Stones versus Svätý Otec

Je pravdou, že pri návštive tohto ozaj architektonicky skvostného mesta cítiť, že má svoje čaro, svoj flair. Nie div, že od revolúcie pribúda z roka na rok turistov takmer zo všetkých kontinentov a na malom priestore môžete začítať hotový jazykový Babylon. Všade stretnete postávajúce, prizerajúce sa, fotografiujúce skupinky so sprievodcom i bez. Nechcú počas svojho pobytu premeškať nič – Václavák, Staromák, Židovský cintorín i synagógu, Vyšehrad, Pražský hrad, ...

Apropo, Pražský hrad. Toto leto musel ľeliť náporu lokálpatrotov i zvedavcov. Opäť sa po dlhej dobe vystavovali korunovačné klenoty. Celá Praha žila touto udalosťou. Od 3. do 13.7. si mohli návštěvnici pozrieť České korunovačné klenoty – Svätováclavskú korunu Karola IV., kráľovské žezlo, kráľovské jablko a korunovačné rúcho. To všetko je inak uzamknuté na 7 kľúčov. Ľudia si vystáli rad až od Zámockých schodov a to trvalo niekedy i 4 hodiny. My, ktorí sme to nechali na posledný deň, sme si odstáli „len“ 2 hodiny. Prisna stráž, prisna kontrola, detektory, ktoré snimali všetko – skutočne perfektne zaistená bezpečnosť. Turisti si tak mohli „odfajknúť“ ďalšiu atrakciu a Česi si opäť potvrdili svoju historickú dôležitosť národa.

Druhou mimoriadnou udalosťou tohto leta, ktorou dýchala stotežatá, bol prichod legendy hudobného sveta – skupiny Rolling Stones. Aj v tomto prípade bolo „čítif vo vzduchu“, že sa čosi deje, priam vrie. Na veteránov v dôchodkovom veku sa prišlo pozrieť a ich hudbu začítať neskutočne množstvo fanúšikov. A práve v nedeľu pred ich vystúpením vtipne okomentoval celý ten hudobný cirkus kňaz na záver svätej omše,

Stotežatá, matka miest, križovatka obchodných ciest, ale aj drogových dílerov... Všetaké prílastky sa prisudzujú susednému hlavnému mestu Prahe. Dokonca nedávno sa vyjadril známy nemecký spisovateľ, nositeľ Nobelovej ceny Günther Grass, že nie Bruselu, ale Prahe prináleží byť symbolickým mestom zjednotenej Európy.

Kráľovské jablko, žezlo a Svätováclavská koruna Karola IV. boli vystavené na Pražskom hrade od 3. do 13. júla 2003.

Snímky: fototéka Pražského hradu/ Ateliér Paul

keď poprial pekné prežitie nedeľe a s úsmievom na tvári dodal – mili veriaci a nezabudnite pri príchode Rolling Stones na to, že máme len tri božské osoby...

Takito sme my, ľudia. Pre pominkuteľné veci sme ochotní obetovať mnoho – aj niekoľkohodinové rady. Zamykáme vraj historicky nevyčísliteľnú hodnotu klenotov na 7 kľúčov, aby ich neukradli. Osobnosti svedového meno očakávame už

je napríklad „kráľovský klenot“ Eucharistia. Vystavuje sa nám denné a nie je ani zamknutá na sedem kľúčov. Ona sa nám dokonca rozdiava. A jej prijatie takisto umocňuje identitu – identitu kresťana. A pokial ide o výtrvalé čakanie na osobnosti. Práve k nám jedna ozajstná prichádza. Sám zástupca Ježiša Krista – Svätý Otec. Bdieme?

Na rozdiel od Rolling Stones, po vystúpení ktorých zostało smetisko plné plechoviek, cigaretových ohorkov, prázdnych fliaš, zostane po pápežovi posolstvo, ktoré prináša Slovákom. Pozorne si ho vypočujme a premýšľme o tom v našich srdciach.

Monika Hodnická

Poznámka autorky:

Na základe rozhodnutia cisára Karola IV., od 19. storočia opäť dodržiavané, môžu byť tieto klenoty vystavené len pri výnimcoch príležitostach a len na Pražskom hrade. O vystavení rozhoduje prezident republiky a na otvorenie Korunnnej komory v Katedrále sv. Václava, kde sú uložené, sa musia zísť 7 držiteľov kľúčov: prezident, predseda vlády, arcibiskup pražský, predseda senátu, predseda Poslaneckej snemovne, prepošt Metropolitnej kapituly a primátor mesta Prahy. V 20. storočí boli vystavené len 8 krát: 1929, 1945, 1955, 1958, 1968, 1975, 1978. Ósme je spojené so vznikom Českej republiky (1993). No a ďalší dátum bol tohtoročný – pri príležitosti 10. výročia Českej republiky, voľby nového prezidenta a 85. výročia založenia Československej republiky.

Jún

24. júna sa pán farár zúčastnil požehnania novej fary vo svojom rodišku vo Veľkej Lesnej. Požehnanie vykonal Mons. Štefan Sečka, pomocný biskup a generálny vikár. Na tejto slávnosti sa zúčastnil aj pán kaplán Janko Budzák, diakon Cyril Hamrák a bohoslovec Janko Rimbala. Od 1.7. spišský biskup ustanovil za farára vo Veľkej Lesnej markušovského rodáka vdp. Stanislava Baldovského.

30. júna sa konala v Zákmennom na Orave exhumácia telesných ostatkov Božieho sluhu biskupa Jána Vojtaššáka. Za exhumáciu po žalobnej medicinskej stránke zodpovedal prof. Novotný z Ústavu súdneho lekárstva v Martine a po stránke cirkevnoprávnej Ján Duda. Na exhumácii sa zúčastnili aj obaja pomocní biskupi Mons. Andrej Imrich ako promotor spravodlivosti a Mons. Štefan Sečka ako delegát diecézneho biskupa. Po vyzdvihnutí z hrobu bola rakva s ostatkami prevezená do Ústavu súdneho lekárstva v Martine. 1. júla sa konalo otvorenie rakvy v Martine, pri ktorej bol prítomný postulátor Ján Duda a notár Jozef Skupin.

Júl

V sobotu 5. júla v rámci púte na Mariánskej hore v Levoči mal pán farár kázeň počas sv. omše o 15.00 hodine.

V nedelju 6. júla si v Markušovciach pripomnuli výročie posväcky farského kostola. Kostol zasvätil dňa 6. júla 1731 markušovský rodák biskup Alexander Máriašs, pomocný jágerský biskup a neskôr spišský prepošt.

13. júla slávilo životné jubileum vdp. Marián Pánik, dekan-farár v Staréj Ľubovni a auditor Cirkevného súdu. Na jubilantovej slávnosti sv. omší kázal Ján Duda.

Network 2003. Grafici hodnotia jednotlivé farské časopisy pod vedením skúseného Rasta Turáka.
Doc. Ján Duda rozoberá právnu stránku farských časopisov.

Foto: Martin Magda

Pritomný bol aj Mons. Andrej Imrich, spišský pomocný biskup a generálny vikár.

V pondelok 17. júla sa konalo zasadanie Cirkevného súdu Spišskej diecézy. Tentoraz sa konalo na Orave vo farnosti Hruštin. Zasadanie viedol Ján Duda ako súdny vikár.

V prvej polovici júla vykonal trojtýždňovú diakovskú prax vo farnosti Poprad dp. Cyril Hamrák.

Bývalý markušovský kaplán Luboš Šipoš, rodák z Ružomberka a správca farnosti vo Sv. Križi na Liptove, bol k 1.7. tohto roku preložený za správcu farnosti Sihelné na Orave.

Bývalý markušovský kaplán Ing. Mgr. Jaroslav Chovanec, rodák z Ružomberka a kaplán vo farnosti Vysoké Tatry, bol k 1.7. ustanovený za správcu farnosti Holíčska v dekanite Stará Ľubovňa.

August

V nedelju 17. augusta sa konala odpustová slávnosť P. Márie nanebovzatej v Lieskovanech. Slávnostnú sv. omšu celebroval a kázeň po-vedal PhDr. Ondrej Želenka, farár v Chrasti nad Hornádom. V deň slávnosti (15.8.) sv. omšu celebroval domáci pán farár a kázeň prednesol diakon dp. Cyril Hamrák.

V pondelok 25.8. navštívil pán farár Ústav súdneho lekárstva v Martine v súvislosti s exhumáciou ostatkov biskupa Jána Vojtaššáka.

V stredu 27.8. sa v Spišskej Kapitule konala Pedagogická porada vyučujúcich na Teologickom inštitúte v Spišskom Podhradí, ktoréj sa zúčastnil aj vdp. Ján Duda. Popoludní o 16.00 hodine prednášal v Ružomberku na stretnutí slovenských katolíckych žurnalistov.

Od 26. do 31. augusta sa v Ružomberku konal seminár mladých katolíckych žurnalistov Network 2003, na ktorom sa zúčastnili aj redaktori nášho časopisu. Seminár bol rozdelený do troch sekcií: štýlistika, fotografia a grafika. V každej sekcií mala naša redakcia jedného zástupcu.

September

V utorok 2.9. sa konalo slávnostné otvorenie školského roka. Otvorenia na ZŠ v Markušovciach sa zúčastnil aj domáci pán farár. Sv. omšu a Veni Sanctae celebroval o 9.30 hod. pán farár vo farskom kostole.

Odpustová slávnosť Narodenia Panny Márie v Teplicke sa konala v nedelju 7. septembra. Slávnostnú sv. omšu celebroval a kázeň prednesol vdp. Roland Ferenc, správca farnosti v Odorine.

V júli a auguste majstri Eudovit Rimbala a Štefan Kapusta omietli exteriér mury farského kostola i hradby pri kostole v Markušovciach a vydláždili chodníky. Pán Ladislav Šteiner obiciel celý kostol i hradby. Svojpomocne sa vykonali zemné práce a úprava kostolného nádvoria. Práce okrem pána farára organizovali pán Štefan Šterbák a pán Ján Jánosik.

Začiatkom septembra "putoval" puknutý zvon z veže markušovského farského kostola do dielne pani Márie Dytrychovej do Brodka u Přerova, aby sa vrátil opravený. Zvon váži asi 320 kg.

Vo filiálnom kostole v Teplicke sa budujú nové schody na kostolnú vežu. Doterajšie schody už doslužili a bolo ich potrebné vymeniť.

V kostole v Teplicke sa vykonala revizia elektrického vedenia i bleskozvodu. Takéto kontroly sa musia pravidelne vykonávať.

HR farnosti Markušovce na zasadani dňa 15.8. odsúhlasila opravu zvona.

HR filiálky Lieskovany rozhodla o plynofikácii kostola v Lieskovanech.

Spracoval Ján Duda

Milí kamaráti,

rozopoviem vám jeden príbeh...

Viednej hore bol na kopci väčší kameň, asi taký veľký ako stôl, na vrchu pekne rovný. Neraz sa tu zastavili pastieri či drevorubači alebo košci, polovnici, i náhodili pútnici. Povykladali si jedlo z kapišiek, priniesli si dobrej vody z nedalekej studničky a pri poludňajšom hlaše zvonov sa najedli i napili, aby mohli ďalej vo svojej práci pokračovať.

Mrzelo to čerta, že kameň ťažom dobrú službu robi. Začal sa zemou prerývať, až sa iba kúsok od kamenného stola vytrýl na povrch zemský. Myslel si, že tu bude ťaž pre peklo zisťovať. Usadil sa tu ako doma.

Premenil sa na švárnho hájnika s prekrásnou flintou.

Zdaleka vital ľudí, čo prichádzali ku kameňu. Bol príjemný a zhovorčívý. Každému ponúkol jedla a pitia do sýrosti. Za to žiadal len podpis na pergamen. Vraj na pamiatku. Čertisko sa naramne radoval, koľko podpisov získal.

Eudem začalo byť podzrivé, že dáva zadarmo piť a jest. Rozchýrilo sa, že je to čert a beda tomu, kto sa mu na pergamen podpísal. Ničko sa už neodvážil ist' ku kamennému stolu.

Čertisko čakal na ďalšie obeť. Darmo však. Už sa chcel vrátiť do pekla, keď tu

vidí akčosi starca. Zaradoval sa.

I jeho nukal všakovakými dobrotami. Pútnik podišiel k stolu a pozdravil: „Pochválen Pán Ježiš Kristus!“. V čertovi až heglo. Starký sa posadil, no jedla od hájnika sa nedotkol. Vytiahol si z kapsičky pecniček chleba. Potom na stôl položil fľaštičku vody. Prežehnal sa. Čert zreval, skrikol od bolesti, lebo vo fľaške bola svätenej voda.

Cert sa čudoval, prečo sa starec neponúkne z jeho dobrôt. No starec mlčal, začal jeť chlebik a dal si glg svätenej vody. Čert rýchlo schmatol nachystané dobroty a chcel uchmatnúť i pergamen. V tom starec vytiahol spod pláštia križík a strčil ho falosnému hájnikovi rovno pod nos. Hájnik sa zaraz premenil na svoju po-

Marcela Králová,
Markušovce

dobu. Starec prskol na pergamen vody zo svojej fľaštičky. Pergamen obelel a rozpadol sa na biele sadze.

Zdvihol sa naramný vietor a zúrivý čert vletel do tej diery, ktorou prišiel na ťaždiu pokúšať.

(Spracované z knižky Kráľ Matej pod Maninom)

Súťaž

Ukáž turistom, ktorí sa chcú zúčastniť na sv. omši, správnu cestu do Božieho chrámu.

Dakujeme Michalke Martonovej z Likavky a Marcelke Královej z Markušoviec za správne odpovede. Opäť súťažiacich odmenime peknými darčekmi. Priatelia, nezahľajte a napište nám.

Ked' máme v redakcii málo listov, zdá sa nám, že naša práca je takmer mŕtva. Ved' i z vašich listov a pripomienok by mohla pozostávať časť detskej stránky. Tešíme sa na vaše listy a kresby!

Kamaráti, neviem, či je tento príbeh pravdivý. No viem, že v sebe ukryva pravdivé ponaučenie. Pouvažujme.

Certa nemusíme stretnúť v jeho pravej čertovskej podobe, no prichádza celkom nečakane a vobec ho nie je vidieť. Počujete ho?

Sadní si pred teľku, ide fajn film. Potom pomôžeš mamu.

Kamarát si dal zapojiť novú hru do počítača. Treba si to ist' pozrieť a vyskúšať. Úlohy si napišeš večer.

Spolužiak pozáhal cigarety, treba to vyskúšať, nech nezaostávaš.

Pokuša. Kdekoľvek a kedykoľvek. Čo s tým? Chceme sa mu upísť tým, že poslúchneme jeho zlé rady? Chvíľu nám bude určite dobre, ale potom nás bude piečiť nepokoj na duši. Nuž, ako sa tomu ubrániť? Čo robil starký v spomínanom príbehu? Pozdravil sa v meni Pána Ježiša, prežehnal sa, napísal sa svätenej vode, a tak sa

ubránil čertovi. To znamená, že keď sa odovzdáme nášmu Nebeskému Otcovi pod ochranu, keď sa nechanbime posväčovať návonenok (prežehnáme sa pred i po jedle aj v škole, v reštaurácii, modlime sa ráno, večer, chodievame na svätú omšu i na sväté prijímanie). On nás iste od zlého ochráni. Duch Svätý nás upozorní svojim vnuknutím, aké nebezpečenstvá na nás čiňajú.

Hop! Telka? Až keď poupratuješ.

Cigaretu? Ved vieš, aký je chorý spolužiakov dedko. Má rakovinu plúc. Nie náhodou z cigaret? A tetu z nich boli srdce.

Teda priatelia, nebojte sa byť dobrými a nechanbítce sa za svoju vieru. Ved nás láskavý Nebeský Otec nás miluje natoliko, že obetoval Kriv svojho Syna i každého z nás. Obrajme i my niečo pre Neho. On nám to iste odplati a prežijete naplneno radosť vo svojich srdiečkach.